

УДК 378.937

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/28.208772>**Нанушка ПОДКОВИРОФФ,***orcid.org/0000-0001-6165-4436**старший викладач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(Одеса, Україна) nanouchka.podkovyroff@gmail.com*

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК МЕДІАТОРІВ КУЛЬТУР У СФЕРІ ШКІЛЬНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Стаття висвітлює особливості методичного супроводу процесу професійного самовизначення майбутніх учителів іноземної мови як медіаторів культур у сфері шкільної міжкультурної іношомовної освіти. Продемонстровано, що значущість супроводу означеного процесу зумовлена загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, згідно з якими проблему викладання іноземних мов на сучасному етапі доцільно розглядати у контексті діалогу культур з урахуванням міжкультурних відмінностей, що ставить питання про необхідність навчання майбутніх учителів іноземної мови основ міжкультурної медіації. Уточнено, що процес професійного самовизначення майбутніх учителів іноземної мови як медіаторів культур у сфері шкільної міжкультурної іношомовної освіти має поетапний характер, який передбачає трансформацію їхньої особистості від «суб'єкта рідної культури» до «суб'єкта, що знає рідну й іношомовну культуру», до суб'єкта як «медіатора культур». При цьому враховано, що набуття ознак медіатора культур ґрунтується на оволодінні майбутніми вчителями іноземної мови здатністю до ідентифікації себе як з іношомовною культурою, так і з рідною з урахуванням багатокультурних моделей і стратегій організації спілкування; спроможністю до безоціночного сприйняття комунікативних правил і норм та готовністю враховувати інтереси обох сторін у спілкуванні; терпимістю до іншої культури і мовноповедінкових помилок; навичками соціальної мобільності в різних культурах і субкультурах. Узагальнено, що професійне самовизначення майбутніх учителів іноземної мови як медіаторів культур відбувається ефективніше, якщо під час опанування ними педагогічних та фахових дисциплін використовуються інтерактивні методи і форми навчання (симуляції, рольові ігри, кейси), спрямовані на вияв їхнього ставлення до педагогічної професії як сфери управління міжкультурною іношомовною освітою, розуміння базових професійних ролей (фасилітатора, тренера, наставника, тьютора, менеджера) та цінностей, усвідомлення відповідності власної особистості європейському статусу фахівця з міжкультурного посередництва.

Ключові слова: професійна підготовка, професійне самовизначення, майбутні вчителі іноземної мови, міжкультурна медіація, медіатори культур.

Nanouchka PODKOVYROFF,*orcid.org/0000-0001-6165-4436**Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages of the Humanitarian Faculties
I. I. Mechnikov Odesa National University
(Odesa, Ukraine) nanouchka.podkovyroff@gmail.com*

THE METHODOICAL SUPPORT OF THE PROFESSIONAL SELF-IDENTIFICATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS AS BEING CULTURAL MEDIATORS IN THE SPHERE OF THE INTER-CULTURAL FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

The article under study attempts to elucidate the peculiarities of the methodical support of the professional self-identification of future foreign language teachers as being mediators in the sphere of the inter-cultural foreign language education. It has thus been demonstrated that the importance of implementation of the methodical support in question is determined by certain European recommendations pertinent to the linguistic education, according to which the issue of teaching foreign languages at a current stage is to be viewed from the perspective of the cultural dialogue as also incorporating the inter-cultural diversity thus prescribing that future foreign language teachers be taught the basics of the inter-cultural mediation. In fact, we have managed to ascertain that the process of professional self-identification of future foreign language teachers as being cultural mediators in the sphere of the high-school inter-cultural foreign language education, – tends to display its multi-stage development which envisages transformation of their personality from the “acting party of the native culture” to the “acting party that has mastered both the native and foreign culture”, – and, eventually to the “acting party that represents a cultural mediator” whereby we have noted that mastering the skills of a cultural mediator tends to be based on future foreign language teachers’ developed capability of self-identification in

the framework of both the foreign language environment and the native language environment thus encompassing the existing multi-cultural communicative patterns and strategies, possessing the aptitude of a non-assessing comprehension of the relevant communicative rules and norms as well as readiness for sharing the interests of both parties in a dialogue; retaining the tolerance for an alternative culture and possible linguistic or behavioral shortcomings; possessing the skills of the social mobility when acting in the environment of various cultures and sub-cultures.

On top of that, we have managed to summarize the following facts: the professional self-identification of future foreign language teachers as being cultural mediators – tends to manifest itself as more effectively developed only when in the process of gaining the relevant pedagogical and professional knowledge, – certain interactive methods and educational forms have been implemented (simulations, role-play, case studies, etc.), which are focused on revealing the students' genuine attitude for pedagogical profession as the sphere concerned with managing the inter-cultural foreign language education, understanding by the latter of the basic professional roles, such as those of: a facilitator, a coach, a tutor, a manager, etc., as well as of the pertinent values; comprehension of relevancy and coherence of one's own personality to the European status of a professional in the inter-cultural mediation.

Key words: professional training, professional self-identification, future foreign language teachers, inter-cultural mediation, cultural mediators.

Постановка проблеми. В умовах інтернаціоналізації системи вищої освіти найважливішим завданням навчання іноземних мов стає формування у випускників здатності до міжкультурної комунікації та міжособистісної взаємодії з представниками зарубіжних країн. Ураховуючи поліфункціональну спрямованість вищої освіти у ХХІ столітті, мета професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців полягає у тому, щоб сформувати їхню полікультурну особистість, якій притаманне глобальне бачення світових процесів, здатність приймати активну участь у багатоаспектному процесі розширення, інтенсифікації взаємозв'язку та поглиблення взаємозалежності у сучасному соціумі, але яка водночас має залишитися носієм унікальної, локально специфічної національної культури (Kolbina, 2019: 14). Окрім того, міжнародна інтеграція та глобалізація основних сфер життя сучасного суспільства зумовлюють необхідність інтенсифікації й удосконалення міжкультурної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології як професійно обізнаних та всебічно поінформованих мовних і культурних посередників між своєю та іншими культурами, здатних до здійснення специфічної – медіативної діяльності у сфері міжкультурної комунікації як у писемній, так і в усній формі (Taft, 1981: 71).

Аналіз досліджень. У руслі означених тенденцій міжкультурна медіація як важливий компонент професійної підготовки майбутніх фахівців із зарубіжної філології, зокрема вчителів іноземної мови, набуває особливої актуальності, а також значущості у процесі здійснення їхньої професійної освіти (Sikorskaya, 2017). Необхідність формування особистості сучасного вчителя іноземної мови як медіатора культур у сфері міжкультурної іншомовної освіти доведена працями зарубіжних та вітчизняних науковців, які досліджують особливості міжкультурної медіації (М. Байрам, С. Віаджіо, В. Волік, Б. Дендрінос, Г. Пенс,

І. Сидор), розробляють стратегії європейської мовної та освітньої політики (Дж. Больген, А. Боннет, Е. Боссе, К. Кнапп, М. Олівер); популяризують ідеї міжкультурної освіти (А. Аркусінська, І. Бондарук, Т. Верещагіна, Н. Заяцьківська, Н. Ларіна) та полікультурного виховання (Р. Булгаков, О. Гукаленко); впроваджують стратегії культурозасвоєння, культуроосмислення і культуротворчості (О. Габелко, Т. Колбіна, Т. Коноваленко, С. Ніколаєва, Є. Пассов, О. Цокур, С. Шандрук) у процес організації університетської педагогічної освіти.

Між тим, незважаючи на певні доробки українських та зарубіжних учених, феномен міжкультурної медіації, а також процеси становлення, саморозвитку й самовизначення особистості вчителя іноземної мови як медіатора культур у сфері міжкультурної іншомовної освіти досліджено недостатньо. Через це під час професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вітчизняних закладах вищої освіти виявляються суперечності: між їх зацікавленістю питаннями міжкультурної медіації та браком відповідних навчальних дисциплін і майстер-класів з означеної тематики у змісті фахової освіти; між потребою майбутніх учителів іноземної мови у професійному самовизначенні як медіатора культур у сфері міжкультурної комунікації й міжкультурної освіти та неспроможністю наявних навчально-методичних форм і засобів щодо її задоволення під час опанування ними фахових та психолого-педагогічних дисциплін.

Мета статті – висвітлити авторський досвід із розроблення методичного супроводу процесу професійного самовизначення майбутніх учителів іноземної мови як медіаторів культур у сфері шкільної міжкультурної іншомовної освіти.

Виклад основного матеріалу. У процесі проведення педагогічного експерименту зі студентами факультету романо-германської філології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

(2017–2019 рр.) під науковим керівництвом професора О. С. Цокур було реалізовано стратегію інтеграції міжкультурного підходу у процес їхньої фахової підготовки, спрямованої на сприяння їхньому професійному самовизначенню як медіаторів культур у сфері міжкультурної освіти (Tsokur, 2018). Це відбувалося переважно на заняттях із педагогічних дисциплін («Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Методика викладання іноземної мови та зарубіжної літератури»), які за своїм змістом були тісно пов'язані з логікою та способами викладання авторського спецкурсу «Міжкультурна освіта в європейських країнах та в Україні». Останній, висвітлюючи настанови європейської мовної та освітньої політики, сприяв усвідомленню майбутніми вчителями іноземної мови переліку об'єктивних фактів, згідно з якими сучасному змісту їхньої професійно-педагогічної освіти повинні бути властиві:

- європеїзація, яка передбачає розширення поінформованості щодо лінгвістичного й культурного різноманіття Європейського континенту, його історичної спадщини, багатомовності, відкритості стосовно інших культур;

- міждисциплінарність, завдяки якій повинно відбуватися більш ґрунтовне ознайомлення із соціокультурним портретом сучасної Європи, специфікою організації її міжкультурного освітнього середовища та найбільш ефективними педагогічними концепціями й технологіями;

- культуровідповідність, що, відбиваючи різні способи і стилі життя європейської та євроазійської цивілізацій, сприяє утвердженню настанов міжкультурної освіти як нової парадигми застосування миротворчої та правозахисної освіти для всіх, побудованої у контексті діалогу рідної та інших культур;

- інноваційність, що передбачає посилену підготовку нового покоління вчителів іноземних мов до реалізації найсучасніших педагогічних технологій й виконання нових функцій професійної діяльності в контексті єдності вітчизняних та загальноєвропейських вимог (Strasbourg, 2012).

Дотримуючись означених настанов, курс «Основи педагогічної майстерності» було суттєво оновлено в контексті формування особистості майбутніх учителів іноземної мови як медіаторів культур у сфері міжкультурної іншомовної освіти. Для цього, розуміючи міжкультурну освіту як процес соціалізації у багатокультурному просторі в душі прийняття й розуміння культурних відмінностей, вияву поваги до культурного різноманіття й бажання взаємодії з представниками інших культур на основі толерантності (Desch, 2001: 67),

ми створювали сюжетно-рольові ситуації міжкультурного спілкування, щоб підкреслити взаємодію та взаємопроникнення між представниками національної більшості та етнічних меншин, зокрема учнів-мігрантів і біженців. При цьому ми виходили з провідних настанов, що стосуються міжкультурної освіти, метою якої є вихід за межі пасивного співіснування ради досягнення більш досконалого і стабільного шляху розвитку багатокультурних співтовариств через налагодження діалогу між різними культурними групами (Eicke, 2007: 147). Однією з таких настанов є досвід створення інтеркультурного освітнього середовища, для чого вчителі іноземної мови як медіатори культур повинні мати досвід проживання, навчання, роботи або викладання в рамках іншомовних або багатокультурних, етнічних, національних, релігійних груп; набути індивідуальний досвід зустрічі з багатомовним співтовариством за межами своєї країни, навчаючи рідної мови іноземних учнів, розвиваючи свою соціокультурну компетентність; установлювати професійні зв'язки з колегами з інших країн, зокрема в плані обміну досвідом із міжкультурної освіти учнів, участі в методичних семінарах; виявляти педагогічну компетентність щодо роботи з культурно відмінними групами учнів, особливо учнями-мігрантами, навчаючи їх навичкам групової роботи та безконфліктної взаємодії в умовах культурного різноманіття (Taft, 1981: 59).

З огляду на «Європейський мовний портфель», основним завданням майбутніх учителів іноземної мови є усвідомлення своєї нової професійної місії як транслятора ідей міжкультурної освіти в умовах розвитку багатомовного й багатокультурного суспільства. Для цього майбутнім учителям іноземної мови необхідно під час професійної підготовки набути властивостей фасилітатора й медіатора культур у сфері міжкультурного іншомовного середовища, здатного виявляти: бачення та позитивне сприйняття культурного різноманіття; знання того, як слід впливати на світорозуміння, мотивацію й інтереси учнів стосовно мови, якій вони навчаються, а також її носіїв та їхньої культури; визнання мовного й культурного різноманіття в освітньому середовищі як позитивної характеристики груп, які утворюють його склад; розуміння ролі іноземної мови та культури як важливого засобу розвитку особистості, її духовного збагачення; критичне мислення під час оцінювання настанов мовної та культурної політики, протидії та попередження дискримінації за ознаками мови, раси, національності, етнокультури; спроможність до ефективного здійснення між-

культурної комунікації та дидактичного спілкування; рефлексивні здібності стосовно власного досвіду викладання, організації міжкультурної освіти; впевненість у власній професійній само ефективності як медіатора культур в умовах багатокультурного освітнього середовища як нової соціально-педагогічної реальності (Strasbourg, 2000: 26–27).

З огляду на зазначене вище, семінар-дискусія «Вчитель іноземної мови як медіатор культур: нова професійна місія чи данина моді?» передбачав попереднє анкетування студентів експериментальних груп стосовно адекватності їхнього професійного вибору та самовизначення у сфері майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Це було необхідне для того, щоб зафіксувати їх наявний стан щодо «бачення образу» вибраної сфери діяльності, рефлексії свого бажаного професійного портрету як фахівця у сфері іноземних мов, а також намірів щодо проектування індивідуальних траєкторій особистісно-професійного саморозвитку під час професійної підготовки. Для цього студентам експериментальних груп до початку семінару-дискусії пропонувалося виконати такі завдання: підготувати есе на тему: «Як я уявляю собі ідеальний образ сучасного вчителя іноземної мови як професіонала та медіатора культур», розробити й презентувати схему-модель; описати реальні образи-портрети вчителів іноземної мови (з урахуванням позитивних та негативних якостей), з якими реально відбувалося навчання іноземної мови; поділитися спогадами на тему: «Мій улюблений вчитель іноземної мови».

Після обговорення зазначених вище питань, які стосувалися сучасної моделі вчителя іноземної мови як медіатора культур, увагу студентів було сконцентровано на двох основних сферах його професійної діяльності в умовах розвитку багатокультурного суспільства: сфері міжкультурної медіації й міжособистісної взаємодії з учнями як представниками різних культур у процесі здійснення міжкультурної іншомовної освіти. У результаті жвавої дискусії студенти узагальнили таке:

– українські вчителі іноземної мови традиційно багато часу витрачають на пояснення нового теоретичного матеріалу, який часто не закріплюється належним чином у вигляді комунікативних практикумів або практичних інтерактивних завдань; керуються здебільшого принципом «рівняння на середнього учня» без урахування етнічних та культурних особливостей учнів; виявляють переважно авторитарний стиль педагогічної взаємодії та застосовують пояснювально-ілюстративні

засоби навчання, що не сприяє діалогу культур, а утворює монокультурний підхід у сфері іншомовної освіти. У вітчизняному педагогічному дискурсі дуже рідко враховуються чинники багатокультурного освітнього середовища під час навчання іноземної мови, роль учителя іноземної мови як домінуючого суб'єкта спілкування незаперечна, оскільки він, досить добре виявляючи лінгвокраїнознавчу й соціокультурну поінформованість у галузі основної мови, досить рідко виявляє якості фасилітатора й медіатора культур, найчастіше уникає проблемних ситуацій та міжкультурних конфліктів, будучи не готовим до їх конструктивного вирішення;

– роль європейського (грецького, німецького, іспанського, французького) вчителя іноземної мови, орієнтованого на бізнес-цінності, комерцію, «корисні практичні знання», полягає у тому, щоб зацікавити, спонукати учнів самостійно знаходити відповіді на питання, що їх цікавлять, копатися, вишукувати, робити відкриття, керуючись переважно практичними методами навчання; він буде свої уроки за принципом семінару-дискусії, на яких відбувається детальна перевірка домашнього завдання, здійснюється ґрунтовний аналіз самостійно прочитаного й засвоєного матеріалу, який піддається обговоренню і практичному застосуванню в різних видах комунікативно-мовленнєвої діяльності учнів. Європейські вчителі іноземної мови на своїх заняттях активно використовують різні види міжособистісної й міжгрупової взаємодії учнів, засоби соціального виховання представників різних культур, залучаючи їх до співпраці, здійснюючи позитивний психологічний вплив, соціально-педагогічну підтримку й супровід учнів-мігрантів, інтеракцію і конфлікт як стимули розвитку учнів як полікультурних мовних особистостей. Специфіка педагогічної взаємодії спирається на діалогову позицію суб'єктів освітнього процесу і знаходить своє вираження в реалізації діалогу між усіма учасниками дискурсу, а також медіації як форми конструктивного вирішення міжкультурних конфліктів. Європейські вчителі іноземної мови, вільно спілкуючись різними мовами (3–5), толерантні до культурних відмінностей і більш лояльні в педагогічному спілкуванні з учнями як представниками різних культур, яке переважно відбувається на основі діалогу, захопленості творчою роботою, проектом. Це дає змогу вивчати іноземну мову з повним задоволенням, відмовившись від упереджень і страхів зробити помилку.

Отже, після завершення дискусії студенти усвідомлювали, що хоча педагогічний дискурс

має загальну мету в будь-яких культурах (створення умов для становлення освіченої і культурної людини в усьому розмаїтті її психофізичних, соціальних і особистісних характеристик), але реалізація даної мети відбувається по-різному в силу культурних, ментальних і соціальних явищ, а також міри соціальної зрілості та світогляду самих учителів іноземної мови. Тому з метою найбільш адекватного бачення особливостей становлення своєї особистості як професіонала у сфері міжкультурної іншомовної освіти – медіатора культур студенти залучалися до більш глибокого аналізу й інтерпретації даних табл. 1, яка демонструє, що кожному з них відповідає певний тип особистості – від «суб'єкта рідної культури» до «суб'єкта, що знає рідну й іншомовну культуру», до суб'єкта як «медіатора культур». Після цього шляхом використання різноманітних вправ і завдань, симуляцій і рольових ігор увага приділялася тренуванню вмінь студентів як медіаторів культур у сфері міжкультурної іншомовної освіти, здатних до:

– ефективного педагогічного спілкування й конструктивного вирішення міжкультурних конфліктів шляхом ознайомлення з психологічними особливостями поведінки суб'єктів багатокультурного освітнього середовища під час конфлікту, опановування власних емоцій та розуміння почуттів та емоцій співрозмовників;

– визначення власної стратегії поведінки у конфлікті, а також передбачення реакцій співрозмовників, скеровування розмови і навіть сварки у конструктивне русло;

– вміння відрізнити позиції від інтересів та глибинних потреб представників різних культур і співпраці з ними;

– отримання цінного досвіду з медіації, знаходження оптимальних рішень у будь-якій конфліктній ситуації.

Проект «Міжкультурний медіатор як професійна роль вчителя іноземної мови» передбачав занурення студентів у проблемні ситуації професійної спрямованості, відображені у певних кейсах. У процесі роботи з кейсами кожен студент повинен був шукати відповіді на запитання: якими якостями повинен володіти посередник між культурами? як здійснювати модерацію міжкультурної взаємодії в багатокультурному освітньому середовищі? як працює культурний контекст і як його інтерпретувати?

Кейси, засновані на використанні візуальних засобів, підібраних із телевізійних програм або відеофільмів, слугували основою для цілеспрямованого спостереження й обговорення проблем міжкультурної медіації, давали можливість спостерігати не тільки вербальну, а й невербальну комунікацію, яка демонструвала способи вияву загального і специфічного у зразках поведінки учасників міжкультурної іншомовної освіти.

Таблиця 1

Етапи професійного становлення особистості майбутнього вчителя іноземної мови як медіатора культур

Етапи	Тип особистості	Способи і результати професійного становлення особистості майбутнього вчителя іноземної мови
Розуміння-впізнання	Суб'єкт рідної культури	1) ознайомлення з лінгвокультурологічними особливостями народу – носія мови, що вивчається, та вияв універсального й етноспецифічного, значущого для міжкультурної комунікації; 2) усвідомлення того, що існує інша культура, відмінна від рідної; 3) визнання того, що культурні особливості проявляються на мовному, дискурсивному, поведінковому рівнях; 4) усвідомлення і визнання того факту, що культурологічні й лінгвокраїнознавчі знання необхідні для здійснення міжкультурного спілкування
Розуміння-співставлення	Суб'єкт, який знає рідну й іншомовну культуру	1) розвиток здатності до культурної ідентифікації суб'єктів спілкування за різними ознаками; 2) прояв здатності розуміння лінгвокультурологічних репрезентацій у різноманітних ситуаціях міжкультурного спілкування; 3) вміння культурно використовувати лінгвокультурологічні знання в процесі моделювання ситуацій міжкультурної комунікації
Розуміння-входження	Медіатор культур	1) здатність до ідентифікації себе як з іншомовною культурою, так і з рідною; 2) здатність урахування багатокультурних моделей і стратегій організації спілкування; 3) здатність до безоціночного сприйняття комунікативних правил, норм і готовність ураховувати інтереси обох сторін у спілкуванні; 4) терпимість до іншої культури і мовноповедінкових помилок; 5) здатність до соціальної мобільності в різних культурах і субкультурах

Висновки. Наш педагогічний досвід засвідчує, що організацію професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови доцільно здійснювати на засадах технології діалогу культур, що сприятиме самовизначенню їхньої особистості як медіаторів культур у сфері міжкультурної іншомовної освіти. Означений процес передбачає трансформацію особистості майбутнього вчителя іноземної мови від «суб'єкта рідної культури» до «суб'єкта, який знає рідну й іншомовну культуру», до суб'єкта як «медіатора культур». Доведено, що професійне самовизначення майбутніх учителів іноземної

мови як медіаторів культур відбувається ефективніше, якщо під час опанування ними педагогічних та фахових дисциплін використовуються інтерактивні засоби навчання (симуляції, рольові ігри, кейси), спрямовані на вияв їхнього ставлення до педагогічної професії як сфери управління міжкультурною іншомовною освітою, розуміння базових професійних ролей (фасилітатора, тренера, наставника, тьютора, менеджера) та цінностей, усвідомлення відповідності власної особистості європейському статусу фахівця з міжкультурного навчання та медіації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Desch A. *Pedagogik interkulturellen Lernens: Theorie und Praxis am Beispiel von internationalen Jugendbegegnungen*. Marburg : Tectum Verlag, 2001. 136 s.
2. Eicke M., Zeugin B. *Transkulturell handeln – Vielfalt gestalten*. Luzern : Caritas Verlag, 2007. 222 p.
3. *European Language Portfolio: Principles and Guidelines*. Strasbourg : Council of Europe, 2000. 37 p.
4. *Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world*. Pestalozzi Series № 2. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2012. URL : http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf.
5. Kolbina T. V., Oleksenko O. O. Formation of Students' Creative Personality by Means of Foreign Languages. *International Journal of Education and Science*. 2019. № 2(1). P. 7–13. DOI :10.26697/ijes.2019.1.01.
6. Sikorskaya I. Intercultural education policies across Europe as responses to cultural diversity (2006–2016). *Working Papers del Centro Studi Europei – 2017*. URL : http://elea.unisa.it/bitstream/handle/10556/2552/2017cse_wp_4sequence=1&isAllowed=y.
7. Taft R. The Role and Personality of the Mediator. *The Mediating Person: Bridges Between Cultures*. Cambridge, MA : Schenkman, 1981. P. 53–88.
8. Tsokur O. Multi-Cultural Pegagogical Approach to Future Teacher Training as a Factor of Formation of their European Identity. *Journal of Danubian Studies and Research*. 2018. Vol. 8. № 2. S. 449–457.

REFERENCES

1. Desch A. *Pedagogik interkulturellen Lernens: Theorie und Praxis am Beispiel von internationalen Jugendbegegnungen*. Marburg: Tectum Verlag, 2001. 136 s.
2. Eicke M., Zeugin B. *Transkulturell handeln – Vielfalt gestalten*. Luzern: Caritas Verlag, 2007. 222 p.
3. *European Language Portfolio: Principles and Guidelines*. Strasbourg: Council of Europe, 2000. 37 p.
4. *Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world*. Pestalozzi Series N 2. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2012. URL: http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf.
5. Kolbina T.V. & Oleksenko O.O. Formation of Students' Creative Personality by Means of Foreign Languages. *International Journal of Education and Science*, 2019. N. 2(1). P. 7–13. DOI:10.26697/ijes.2019.1.01.
6. Sikorskaya I. Intercultural education policies across Europe as responses to cultural diversity (2006-2016). *Working Papers del Centro Studi Europei – 2017*. URL: http://elea.unisa.it/bitstream/handle/10556/2552/2017cse_wp_4sequence=1&isAllowed=y.
7. Taft R. The Role and Personality of the Mediator. *The Mediating Person: Bridges Between Cultures*. Cambridge, MA: Schenkman, 1981. P. 53–88.
8. Tsokur O. Multi-Cultural Pegagogical Approach to Future Teacher Training as a Factor of Formation of their European Identity. *Journal of Danubian Studies and Research*, 2018. Vol. 8. N 2. S. 449–457.